

Vleermuiswerkgroep Groningen Beleidsplan 2020-2022

Juli 2020

1. Inleiding

Voor u ligt het beleidsplan van de Stichting Vleermuiswerkgroep Groningen (VWG) voor de jaren 2020 tot en met 2022.

De Vleermuiswerkgroep is een vrijwilligersorganisatie met een stichtingsbestuur, dat als dagelijks bestuur van de vrijwilligerswerkgroep functioneert. Het is al enige jaren de wens van de Stichting VWG om een ANBI status aan te vragen. De recente ontwikkelingen waardoor de VWG op zich heeft genomen om een nieuwe vleermuisopvang in de provincie Groningen op te zetten hebben de behoefte aan een ANBI status versterkt.

In dit beleidsplan komen de volgende punten aan de orde:

- de voorgeschiedenis en de huidige situatie van de Vleermuiswerkgroep Groningen
- de beleidsvoornemens voor de periode 2020 t/m 2022,
- een overzicht van de missie, visie en strategie van de VWG
- de doelstelling en de werkzaamheden van de VWG
- een uitvoerige toelichting op het voornemen een nieuwe vleermuisopvang te realiseren
- gegevens over de VWG
- de wijze van verwerving van inkomsten
- het beheer en de besteding van het vermogen van de VWG

2. Geschiedenis

2.1 Bescherming van en onderzoek naar vleermuizen in Nederland

Rond 1980 waren de vleermuispopulaties in heel West Europa gedaald tot nog maar 1% van de omvang van deze populaties rond 1940. De oorzaken hiervan waren: de bestrijding van vleermuizen als ongedierte, verlies van woongelegenheden en habitat, en vooral vergiftiging door insecticiden als DDT en Lindaan.

De vleermuis kreeg in Nederland voor het eerst wettelijke bescherming in 1973. Als zodanig had dat weinig effect. De achteruitgang van de meeste soorten vleermuizen ging gestaag door. In de periode 1976-1986 ontstond een landelijke organisatie om vrijwilligers te werven voor vleermuisonderzoek en –bescherming. De rijksoverheid steunde deze ontwikkeling. Een belangrijke factor hierbij was dat er voor vrijwilligers betaalbare vleermuisdetectoren op de markt kwamen: hét instrument om deze nachtdieren in het donker te kunnen opsporen en identificeren.

2.2 De oprichting en activiteiten van de vleermuiswerkgroep Groningen

De vleermuiswerkgroep in Groningen als vrijwilligersorganisatie ontstond rond 1988. De eerste landelijke verspreidingsatlas van de tot dan toe verzamelde gegevens over vleermuizen verscheen in 1986. De eerste Groninger verspreidingsatlas verscheen in 1993.

De nadruk van de activiteiten van de toen nog informele werkgroep lag in de begin jaren op het leren herkennen en inventariseren van vleermuizen. Daarnaast werd er veel voorlichting gegeven in de vorm van excursies en advies aan particulieren met vleermuizen in of bij huis, teneinde het verlies van verblijfplaatsen te voorkomen.

In de periode 2002-2019 zijn alle 2450 vierkante kilometers van de provincie Groningen doorkruist en werden de gegevens over waarneembare vleermuizen genoteerd. Het totaal is in 2019 gedigitaliseerd en in de nationale databank ingevoerd. Hierdoor is voor het eerst een goed overzicht ontstaan van meer en minder vleermuisrijke delen van de provincie. In diezelfde periode heeft de VWG zich ingespannen om de bescherming van verblijfplaatsen te bevorderen. Dit speelt vooral bij de planning van grootschalige woningisolatie en het herstel en verbetering van woningen in het aardbevingsgebied. Door de toenemende informatie (ook op het internet) en voorlichting over vleermuizen neemt bij de VWG het aantal vragen en verzoeken om hulp van particulieren gestaag toe.

In 2002 werd de nieuwe Flora- en faunawet van kracht. Deze werd in 2017 omgezet in de Wet natuurbescherming. Om de vleermuizen beter te kunnen beschermen heeft de werkgroep in 2009 de Stichting Vleermuiswerkgroep Groningen opgericht. Het stichtingsbestuur functioneert als dagelijks bestuur van de werkgroep van vrijwilligers die nog steeds de meeste werkzaamheden verrichten.

De periode 2015-2019 kenmerkte zich door een sterke toename van juridische procedures om leefgebieden (habitats), verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen te beschermen tegen plannen van gemeentes, projectontwikkelaars, woningbouwverenigingen, wegen- en windmolenbouwers, die in hun ijver vaak de wetgeving en de zorgplicht voor vleermuizen vergeten.

Het voorlichtingswerk gaat onverminderd door. Daarbij redden leden van de werkgroep regelmatig vleermuizen, die niet meer uit gebouwen kunnen komen. De uitzonderlijk warme periodes, samenhangend met de klimaatverandering, hebben sinds 2017 elk jaar geleid tot situaties waarbij tientallen jonge vleermuizen vanwege de hitte uit hun kraamkolonie kropen en op straat of binnenshuis dreigden te verhongeren. Tot 2020 konden de wezen worden opgevangen bij de Vleermuisopvang Adorp. De VWG droeg in die jaren bij aan de kosten van deze opvang.

3. De situatie van de VWG in 2020

3.1 SWOT analyse van de werkgroep

De vrijwilligersgroep heeft door haar diversiteit aan talenten en een sterke betrokkenheid van de actieve leden een bijzondere sterkte-zwakte analyse. Zie het hierna volgende SWOT schema met de daaropvolgende toelichting en resultaten tot nu toe.

STERKTES	ZWAKTES
Divers getalenteerde groep	Communicatief niet altijd even sterk
Betrokken	Geen (grote en/of duurzame) geldstromen
Veel praktische en juridische kennis, veel waardering van vleermuisdeskundigen en bevoegd gezag	Imago van "lastig" en "veeleisende" bij partijen die onder invloed van de VWG hun plannen moeten bijstellen om aan de Wnb te voldoen
Consequent en vasthoudend	Relatief kleine actieve groep
KANSEN	BEDREIGINGEN
Ecologische meerwaarde voor vleermuizen	Rabiës en ander virus-gerelateerde nieuws
Onuitputtelijke bron van data en kennis	Weinig financiële ruimte
Langzaam beter imago (ook van vleermuizen)	Toenemende belasting voor hetzelfde aantal vrijwilligers
Op meerdere fronten actief, netwerk vergrotend	Professionalisering en stijging gemiddelde leeftijd van vrijwilligers

Toelichting op de SWOT analyse

De vrijwilligers hebben veel verschillende interesses en ervaringen. Ze zijn ook bereid hun netwerk aan te spreken als dat nodig is. Daarmee heeft ze veel potentie in haar gelederen en daar wordt ook gebruik van gemaakt. Er worden veel verschillende activiteiten georganiseerd, zoals inventarisaties en excursies. Daarbij staat de liefde voor 'de vleermuis' centraal. Die betrokkenheid komt ook van pas bij taaiere onderwerpen, bijvoorbeeld bij procedures om de bescherming van vleermuizen te realiseren bij bouwprojecten, die zich over vele maanden of zelfs jaren kunnen uitstrekken. Met die actieve instelling is er binnen de vrijwilligersgroep in de afgelopen jaren een grote expertise ontwikkeld, die door meerdere partijen erkend wordt.

Dat de positieve houding en de opgedane kennis niet altijd optimaal benut worden, heeft een aantal redenen.

Van oorsprong is er geen grote behoefte geweest aan een structurele instroom van financiële middelen. Door slim financieel beleid zijn er geen problemen, maar er is spreekwoordelijk weinig 'vet op de botten'.

De werkgroep schuwt niet om bij handhavingsverzoeken juridische stappen te zetten waar noodzakelijk. Dat levert bij sommige partijen een dwars imago op, omdat de impact groot kan zijn voor grootschalige projecten, met soms (regionale) media aandacht. Het is voor een partij die vertraging oploopt makkelijker om de vleermuiswerkgroep de schuld van een vertraging te geven, dan te erkennen dat ze de wet vergeten waren of zelfs bewust negeerden. Een dwars imago is zeker niet de insteek van de VWG.

In de publieke opinie helpt het negatieve imago van de vleermuis, dat het dier van oudsher heeft, niet mee. Daarin is sinds de afgelopen decennia bepaald een kentering in positieve richting gaande, maar voorlichting blijft noodzakelijk.

Tenslotte is, net als bij bijna elke vereniging/stichting het geval is, ook bij de vleermuisgroep de spoeling dun betreffende de groep actieve vrijwilligers.

3.2 Resultaten tot nu toe

Met al haar activiteiten heeft de werkgroep de afgelopen jaren veel betekend voor de verschillende soorten (populaties) vleermuizen. Zonder haar kennis was het minder goed gesteld geweest met de Groningse vleermuis in het algemeen. Die kennis wordt ook gewaardeerd. De stichting neemt zich daarom voor deze kennis op meerdere gebieden te gaan inzetten. Dat kan door ervoor te zorgen dat we beter en in een vroeg stadium betrokken worden bij projecten.

Renovatie en nieuwbouwprojecten leiden vaak tot ondoordacht verlies van groen, voedsel (insecten) en verblijfplaatsen van vleermuizen en biodiversiteit. Het vroegtijdig doordenken hoe het groen verbeterd en verblijfplaatsen gecompenseerd kunnen worden kan tot een win-win situatie leiden. GS van Groningen streeft bij vergunningen ook nadrukkelijk naar een "ecologische plus".

De data gegenereerd door de eigen inventarisaties, maar ook uit opvang, kunnen op langere termijn voor meerdere partijen zinvolle informatie opleveren.

Goed vleermuisonderzoek en de kennis van de VWG over verblijfplaatsen van vleermuizen is van doorslaggevend belang gebleken voor het adviseren over de vergunningsvoorwaarden voor de vele geplande windmolenparken in de provincie Groningen, zodat niet alleen vogels maar ook vleermuizen gespaard worden voor een dodelijke klap van een windmolen, wanneer zij deze regio doortrekken en/of er voedsel zoeken.

Gericht onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen bij de kolken van noordoost Groningen leverde een bijdrage aan het opstellen van een herstel- en beheerplan.

Wanneer er regelmatig verzwakte of dode vleermuizen werden aangetroffen in bepaalde gebouwen worden de beheerders geadviseerd na te gaan waar de dieren binnenkomen. Het dichtmaken van liftkokers of het plaatsen van horren voor bepaalde ramen heeft al tientallen vleermuizen per jaar het leven gered.

4. Beleidsvoornemens 2020-2022

4.1 Continuering lopende activiteiten

De volgende lopende activiteiten voor de periode 2020 tot en met 2022 en binnen de provincie Groningen worden gecontinueerd:

- inventarisaties uitvoeren en data invoeren in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De focus zal liggen op updates voor borgterreinen, stadsparken en andere grote groene gebieden;
- participatie in provinciale wintertellingen en zomerinventarisaties voor de Zoogdiervereniging i.s.m. het CBS (Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) Wintertellingen Vleermuizen en in de zomer NEM Vleermuis Transect Tellingen (NEM VTT);
- bijhouden van en regelmatige berichtgeving via sociale media;
- organisatie van excursies en lezingen;

- adviseren aan particulieren die vleermuizen in/bij in huis hebben;
- adviseren aan particulieren die ontwikkelingen signaleren die schadelijk voor vleermuizen zijn;
- indien nodig projecten juridisch toetsen aan de Wet natuurbescherming (Wnb), overleg voeren met en overtredingen melden aan het bevoegd gezag en in het uiterste geval bezwaar en beroep indient tegen besluiten en projecten die aantoonbare schade voor vleermuizen opleveren;
- vleermuizen uit situaties weghalen waar ze niet uit weten te ontsnappen.

4.2 Nieuwe beleidsdoelen op korte en langere termijn

4.2.1 Vleermuisonderzoek i.v.m. essentaksterfte.

Een nieuw onderdeel van de inventarisaties betreft vleermuisonderzoek in verband met essentaksterfte. De provincie telt 80.000 essen, de meeste reeds aangetast door of nog vatbaar voor essentaksterfte. Het is van groot belang om te weten waar de aanplant van essen langs de wegen onderdeel uitmaken van vliegroutes van vleermuizen, zodat de vervanging gefaseerd wordt uitgevoerd en met inheemse bomen. Klimaatadaptatie inspireert gemeentes nogal eens tot de aanplant van bomen die tegen hitte en droogte kunnen. Exoten als platanen hebben echter geen betekenis voor inheemse insecten: onderzoek laat zien dat vleermuizen zulke bomen mijden.

4.2.2 Een nieuwe organisatie voor vleermuisopvang (zie ook pag. 9 e.v.)

Begin 2020 besloot de VWG de taak op zich te nemen om een nieuwe betrouwbare, deskundige en structurele vleermuisopvang voor de provincie Groningen tot stand te brengen, zodat verzwakte of gewonde vleermuizen kunnen worden opgevangen en verzorgd. Voor de geplande opvangorganisatie hebben zich begin 2020 45 nieuwe vrijwilligers gemeld. De VWG heeft hiervoor de opleiding ter hand genomen.

4.2.3 Communicatie – mediawerkgroep

Aangezien vleermuizen intrigerende, maar ook nuttige dieren zijn en een langzaam beter imago krijgen, blijft de aandacht groeien. De gebruik van de sociale media in het bijzonder Facebook heeft de afgelopen jaren daarbij heel veel geholpen. Berichten worden opgepikt door andere media, en via de sociale media hebben zich ook nieuwe vrijwilligers gemeld. Het sociale mediateam bestond eerder uit vier mensen, maar door de drukke werkzaamheden als professionele vleermuisonderzoeker van de anderen rust het grootste deel van het bijhouden van Facebook etc. op de schouders van één persoon, die dit vanwege veranderende omstandigheden zal moeten afbouwen.

Om het voortzetten van de activiteiten op sociale media een toekomstbestendige basis te geven wordt gestreefd naar een oprichten van een mediawerkgroep. Communicatie via onder meer free-publicity middels het kanaal van de sociale media resulteert in positieve impulsen. Door een soort van-elk-wat-wils berichten wordt de vleermuis vanuit veel verschillende perspectieven belicht. Uitwisseling en aansluiting bij andere succesvolle Facebook pagina's die landelijk of internationaal aandacht aan vleermuizen besteden vergroot de zichtbaarheid van de VWG activiteiten. Zo verwacht de stichting meer en ook verschillende mensen te bereiken, en het draagvlak voor de vleermuis te vergroten en bestendigen. Van goede berichtgeving gaat ook

een preventieve werking uit tegen bijgeloof en onzinverhalen over vleermuizen.

De belangrijkste reden voor de subgroep van mediavrijwilligers is gelegen in het besef, dat de publieke onwetendheid over de vleermuis nog steeds groot is. Hoewel de collectieve kennis in de maatschappij over 'de vleermuis' iets groter lijkt te worden, is de onwetendheid in de maatschappij buitengewoon groot. Er valt een wereld te winnen, maar op korte termijn krijgt de vleermuis om allerlei drogredenen verwijten over gevaren voor de gezondheid van mensen of over de vertraging bij grote projecten. In het laatste geval is de vertraging in feite het gevolg van onbekendheid of onwil om rekening te houden met de goede wettelijk bescherming die vleermuizen reeds sinds 2002 genieten. Deze lacune in kennis is hardnekkig en is slecht voor het imago van de vleermuis.

4.2.4 Aantrekken van meer vrijwilligers VWG.

De stichting heeft noch de capaciteit qua mensen noch de financiële ruimte om zelfstandig grote projecten op te zetten of te ondersteunen. Dat laat zich nu gelden bij de organisatie van de opvang, waarvoor de werkgroep afhankelijk is door externe gelden. Naast de financiën blijft de schaarste aan actieve kaderleden een risico. Voor de stabiliteit van de organisatie en het kunnen realiseren van de doelen voor de komende jaren is een uitbreiding van het aantal actieve vrijwilligers noodzakelijk.

5. Missie, visie en strategie

Doelstelling

De VWG heeft als centrale doelstelling: het met elkaar in contact brengen van mensen die zich interesseren voor vleermuizen, teneinde door plezierige samenwerking de vleermuiskunde te beoefenen en de bescherming van inheemse vleermuizen, in het bijzonder in de provincie Groningen te bevorderen.

De VWG tracht doelstellingen te bereiken door netwerken tussen belangstellenden te bevorderen, onderzoek te doen, publicaties te verzorgen, te overleggen met diverse instanties en indien nodig procedures te voeren. De beschermingsdoelstelling wordt vooral bevorderd door

- het bevorderen van contacten met en tussen actief in de vleermuiskunde en bescherming geïnteresseerde personen;
- het geven van voorlichting en adviezen;
- het bevorderen dan wel uitvoeren van beschermingsmaatregelen.

Strategie: onderzoek, beschermen, beleven en informeren

Onderzoek

Vanaf het allereerste begin heeft de VWG vele activiteiten ontplooid op het gebied van onderzoek.

- Vanaf 1997 hebben vrijwilligers bijgedragen aan de zogenaamde wintertellingen voor de Zoogdiervereniging i.s.m. het CBS (Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) Wintertellingen), waardoor de trend in aantallen vleermuizen die in bunkers en koude kelders overwinteren kan worden vastgesteld.
- Vanaf 2019 is een nieuwe groep vrijwilligers begonnen met zomertellingen van vleermuizen waarvoor geen trend is vast te stellen via de wintertellingen. Dit zijn de NEM Vleermuis Transect Tellingen (NEM VTT)
- Berichten en vragen over kraamkolonies worden zoveel mogelijk direct gevolgd door een bezoek op locatie waarbij de locatie en de omvang van de kolonie wordt vastgelegd.
- In de periode 2002-2019 hebben vrijwilligers uitgerust met batdetectors de vleermuizen in vrijwel alle kilometerhokken van de provincie Groningen geïnventariseerd, door met de auto, per fiets of te voet nagenoeg alle wegen te verkennen. Dit leverde een indrukwekkende database op, die door externe organisaties gebruikt kan worden.

Beschermen

De VWG treedt regelmatig op als belangengroep bij ontwikkelingsprojecten. Daarbij behartigt zij de belangen voor de vleermuizen met betrekking tot de verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerplaatsen. Voorbeelden daarvan zijn de jarenlange bemoeienis

- voor het behoud van het vleermuiswinterverblijf in de steenoven van Wirdum (1985-2013 incidenteel; 2013-2019 structureel); het herstel is thans in volle gang;
- voor de bescherming van vleermuispopulaties die getroffen werden/worden door de aanleg van de Helperzoomtunnel (2015- heden), de aanleg van een nieuwe zuidelijke ringweg (2016-heden), de bouw van een appartementencomplex en een nieuwe wijk langs de Kempkensberg (2017-2019) en de bouw van Station Europapark (2015-heden)
- middels inbreng van vleermuis kennis ter verbetering van de vergunningen voor windmolenparken (2018-heden);
- bij het tot stand komen van algemene regelingen voor de bescherming van vleermuisverblijven in het kader van grootschalige plannen van herstel, renovatie en isolatie van woningen in het aardbevingsgebied (2016-2017) en de soortgelijke regeling voor woningbouwcorporaties in de gemeente Groningen (2019). De toepassing hiervan zal de nodige aandacht vragen, ook van de VWG. Voor de bescherming van afzonderlijke verblijfplaatsen, in het bijzonder kraamkolonies bij particulieren zie volgende paragraaf.

Beleven en informeren

Tijdens de zomermaanden worden er jaarlijks tal van excursies georganiseerd. Dat gebeurt op eigen initiatief of in samenwerking met bestaande organisaties, zoals bij de landelijke Nacht van de Vleermuis of op verzoek van het IVN, een school of een ouderenorganisatie. Met de batdetector worden jonge en oudere kinderen enthousiast gemaakt voor deze medeschepselen die de donkere luchten vullen. Daarnaast is de VWG redelijk actief op de sociale media waar de berichten goed bekeken worden. Tevens dient Facebook als een populair loket voor het stellen van vragen en opmerkingen.

De VWG besteedt van oudsher veel aandacht aan voorlichting over kraamkolonies van vleermuizen die enige weken per jaar in een spouwmuur of onder daken verblijven. Voor de

huiseigenaar is dat vaak een verrassing, soms aangenaam en soms reden voor paniek. Na voorlichting op locatie kunnen de vleermuizen altijd hun kraamzorg blijven voortzetten; in vrijwel alle gevallen mogen ze het volgend jaar ook terugkomen.

Vleermuizen komen soms per ongeluk binnenshuis terecht en weten dan niet altijd de weg terug naar buiten te vinden. Na twee dagen zijn ze dan uitgedroogd en uitgeput. Als ze gezond zijn, worden ze zo snel mogelijk vrij gelaten.

Vleermuizen die sterk verzwakt zijn en/of door een kat gewond zijn, hebben echter extra verzorging nodig in een opvang. Hetzelfde geldt voor zeer jonge vleermuizen. Door de klimaatverandering komt het de laatste jaren nogal eens voor dat deze dieren tijdens een hittegolf uit een oververhitte kraamkolonie vluchten. Een deel van de jongen wordt dan niet meer door de moederdier opgehaald.

De vleermuisopvang als beschermingstaak werd van 1998 tot 2020 vervuld door onafhankelijk van de VWG functionerende vrijwilligers. Begin 2020 besloot de VWG de taak op zich te nemen om een nieuwe vleermuisopvang voor de provincie Groningen te realiseren.

6. Nadere toelichting op de beleidsvoornemens

6.1 Vergelijking met de voorafgaande jaren:

Onderzoek

Er zal relatief minder geïnventariseerd worden. De grote inventarisatieronde is afgerond. In de komende jaren zal het updaten van informatie over belangrijke groengebieden prioriteit krijgen. Daarnaast stellen gemeentes en de provincie nieuw vleermuisonderzoek verband met de essentaksterfte zeer op prijs om hun groen beleid te kunnen ondersteunen.

Beschermen

De afgelopen 10 jaar is er relatief veel energie gestoken in het begeleiden of handhaven van juridische kwesties. De VWG hoopt dat de komende jaren deze energie in andere zaken gestoken kan worden, maar vreest het tegengestelde.

Beleven en informeren

Verwacht wordt dat de excursies onverminderd populair blijven. Sociale media blijven minstens net zo populair. Sinds het creëren van een Facebook pagina en Twitter account in 2013 neemt het aantal volgers langzaam maar gestaag toe. De ca. 700 volgers wonen vooral in Noord Nederland, zijn vaak zeer betrokken en vormen een belangrijke groep van waaruit zich nieuwe vrijwilligers aanmelden. Facebook functioneert ook regelmatig als brievenbus voor mensen met vragen. De meeste vragen om advies komen binnen van mensen die een adres van een “deskundige bij u in de buurt” op de landelijke website Vleermuis.net hebben gevonden

6.2 Vleermuisopvang - achtergrond en toekomst:

De eerste georganiseerde opvang van verzwakte en gewonde vleermuizen in de provincie Groningen begon in 1998. In de beginjaren werden er ca. 30 vleermuizen per jaar opgevangen verdeeld over drie locaties (Delfzijl, Groningen en Adorp). De dieren werden hoofdzakelijk aangebracht door particulieren of door VWG vrijwilligers, en verder door de Dierenambulances Zuidhorn en Groningen.

De Vleermuisopvang Adorp ontstond in 2001 en werkte samen met de Stichting Vleermuisopvang Noord Holland. Vanaf 2006 leunde de opvang voornamelijk op de inzet van één persoon met incidentele hulp van vrijwilligers. Tegelijkertijd is er in de provincie Groningen als geheel een netwerk van dierenambulances ontstaan, die het transport van particulieren naar de vleermuisopvang overnamen. Ook de dierenambulance in Assen bracht een paar vleermuizen per jaar naar Adorp. Dankzij het voorlichtingswerk van de VWG werd de beschermde status van vleermuizen steeds beter bekend en werden er steeds meer vleermuizen aangebracht. Er kwamen in 2010 nog gemiddeld ca. 10 vleermuizen binnen in Adorp; vanaf 2015 kwam het aantal boven 100 per jaar.

In Friesland werden tot 2017 enige tientallen vleermuizen per jaar opgevangen door enkele vrijwilligers van Friese vleermuisorganisaties. De wildopvang De Fûgelhelling vangt ca. 10.000 vogels per jaar op, grotendeels met vrijwilligers. De beperkte opvang van vleermuizen kost relatief veel extra en gespecialiseerd werk. Jonge vleermuizen moeten elke 3-5 uur gevoerd worden; vleermuizen die al twee dagen in een huis hebben gezeten zonder eten of drinken moeten direct geholpen worden. De Fûgelhelling liet de opvang van vleermuizen daarom graag over aan een vleermuisdeskundige elders in Friesland. Deze meldde in 2017 dat hij de opvang niet kon volhouden. Hij zou de Fûgelhelling en de ambulances in Friesland voorstellen de verzwakte en gewonde vleermuizen naar Adorp te sturen.

Als gevolg daarvan werden in 2019 er bij de Vleermuisopvang Adorp 222 vleermuizen binnengebracht door de dierenambulances, waarvan 70 van buiten de provincie Groningen: uit Drenthe en Friesland. Een intussen gevestigde vleermuisopvang in Stadskanaal ving dat jaar 28 dieren op uit de nabije omgeving.

Sinds 2015 waren de aantallen opgevangen vleermuizen in Adorp eigenlijk al te hoog; in 2019 bezweek de capaciteit van de Vleermuisopvang onder de toestroom. Er was in Adorp maar één vaste vrijwilliger met incidentele hulp van anderen en zij kon de opvang niet meer te bolwerken. De Vleermuisopvang besloot daarom per 1 januari 2020 geen vleermuizen meer op te vangen.

Navraag door de VWG bij andere opvang-organisaties wees uit dat elders in Nederland de opvang van 200 vleermuizen over ca. 10 personen zou worden verdeeld.

Bij een overleg met de Fûgelhelling werd duidelijk dat men in Friesland zonder getrainde vrijwilligers al voor een aanzienlijk probleem stond om de tientallen vleermuizen uit de eigen provincie en een deel van Drenthe op te vangen. Voor de 150 vleermuizen die in 2019 uit de provincie Groningen in Adorp terecht kwamen, ontbreekt de opvangcapaciteit in Friesland.

Voor de opvang van vleermuizen is een ontheffing Wet natuurbescherming van de provincie Groningen nodig. De enige wildopvang in de provincie Groningen, Faunavisie Wildcare in Westernieland, heeft zo'n ontheffing, maar kan en wil geen vleermuizen opvangen.

Begin 2020 concludeerde de VWG dat het voor de bescherming van verzwakte vleermuizen in de provincie Groningen beter zou zijn om een nieuwe vleermuisopvang te creëren, waarin wordt voortgebouwd op de zeer aanzienlijke ervaring en knowhow bij de voormalige Vleermuizen-opvang Adorp. Door regionale spreiding van de opvanglocaties kan de transporttijd tot het minimum beperkt worden. Daardoor kunnen de vleermuizen snel en effectief geholpen worden. Minder afgelegde kilometers spaart ook veel energie voor het transport

6.3 Eisen aan een nieuwe vleermuisopvang voor de provincie Groningen

Algemeen:

- De opvangorganisatie dient een eigen ontheffing Wnb te hebben.
- Analyse van oorsprong van vleermuizen, soorten, aard van probleem etc. in de opvang in de voorgaande jaren.
- Werving vrijwilligers. Gezien de recente aantallen zijn er minstens tien personen beschikbaar moeten zijn, met voldoende back-up voor vakantieperiodes of andere redenen voor afwezigheid.
- De vrijwilligers moeten getraind worden. Essentiële onderdelen: met kennis over de levenscyclus van vleermuizen, soortenkennis, theoretische en praktische kennis van de inspectie, voeding, verzorging en isolatie van vleermuizen, kennis van het rabiës protocol en hoe te handelen met een van rabiës verdachte vleermuis en over COVID-19 preventie.
- De vrijwilligers moeten ingeënt zijn tegen rabiës.
- Elke vrijwilliger moet beschikken over voldoende ruimte en een volledige set verzorgingsbenodigdheden.

Organisatiestructuur:

- Er wordt gestreefd naar regionale verdeling van vrijwilligers met knooppunten voor interne communicatie en regionale "loketten" voor het afleveren van de vleermuizen door dierenambulances.
- Interne coördinatie: een coördinator met steun van vrijwilligers VWG functioneert als centraal aanspreekpunt voor het intern en extern bewaken administratie en onderlinge afstemming (vakantierooster, piekdrukke), beheer van protocollen en aandacht voor vrijwilligers, workshops, updates.
- Gestreefd wordt naar continuïteit en uiteindelijk zelfstandige vleermuisopvang
- Er komt een ict structuur voor onderlinge communicatie, met aandacht voor privacybescherming en laagdrempelige data invoer.

Financiering:

- Berekenen investeringen training en eenmalige kosten voor vrijwilligers.
- Kostenschattingen per vleermuis en lopende kosten op jaarbasis.
- Mogelijke financieringsbronnen opsporen.

6.4 De stand van zaken per augustus 2020

1. Op 8 mei 2020 heeft de provincie Groningen een ontheffing verleend voor de opvang van vleermuizen aan de opvangen in Stadskanaal en Adorp, tot 31-12-2030. De beheerders van deze opvanglocaties mogen op maximaal tien verschillende adressen vleermuizen opvangen.
2. Er is een analyse gemaakt van de oorsprong van de vleermuizen opgevangen in Adorp vanaf 2009, het gezondheidsprobleem en resultaat van de verzorging tot vrijlaten of overlijden.
3. Een wervingscampagne in januari 2020 leverde 45 belangstellenden op.
4. Alle belangstellenden hebben, verdeeld in drie groepen, medio februari en begin maart 2020 deelgenomen aan twee workshops:
 - a. Basis vleermuiskennis
 - b. Rabiës, inenten en titercontrole.

Daarna leidde COVID-19 tot enige vertraging. Sommige belangstellende hebben zich nadien teruggetrokken.

5. Uit de overige belangstellenden is een startgroep gevormd van 10 personen, die in juni 2020 allemaal een aanvullende cursus in de vleermuisopvang Adorp Vleermuis hanteren in praktijk hebben gevolgd. Alle cursisten krijgen een uitvoerige handleiding. Van de meest belangrijke handelingen en handgrepen is een korte instructiefilm gemaakt.
6. Van de reeds ingeënte VWG vrijwilligers is een rabiës-titer vastgesteld. Enkele personen uit de startgroep zijn aan de rabiës inentingsserie begonnen.
7. Op basis van diverse adviezen is een "kit" samengesteld, waarmee elke vrijwilliger voldoende materialen, kooitje, handdoeken, pipetten, handschoenen e.d. kan worden voorzien. Aangezien er ongeveer dertig tot veertig kooitjes nodig zullen zijn is er een basisbouwtekening in de maak, met een zo zuinig mogelijk kostenplaatje voor de bouwmaterialen. Diverse personen hebben reeds aangegeven, de kooitjes in elkaar te willen zetten.
8. Er is met enige personen uit de startgroep een kerngroep voor coördinatie van de opvang gevormd.
9. De startgroep heeft een redelijk goede geografisch spreiding; overleg over wie de "loketfunctie" onder de ontheffing op zich kan nemen is gaande.
10. Met diverse adviseurs wordt gezocht naar een makkelijk en niet privacy gevoelige structuur voor een database.
11. De mogelijkheid van verzekering van vrijwilligers (valt soms onder gemeentelijke regelgeving) en een vrijwilligerscontract worden nader onderzocht.
12. Financiën. De training van de vrijwilligers voor de opvang is tot nu toe gefinancierd door de VWG, die dat kon bekostigen door de vergoeding die zij ontvangt voor het leveren van data aan organisaties en donaties van particulieren. Om het project te realiseren zijn gedurende twee jaar diepte investeringen nodig voor de uitrusting van vrijwilligers. Daarna lopen de jaarlijkse kosten sterk terug tot lopende kosten voor de verzorging van vleermuizen en het in stand

houden van de organisatie. Er is een projectbegroting en dekkingsplan opgesteld.

7. Gegevens en organisatie VWG

Stichting Vleermuiswerkgroep Groningen,
p/a Van Speijkstraat 16, 9726BL Groningen, knienhuys@ziggo.nl
Akte van Oprichting 2-4-2009. KvK nummer 01148980

Bestuur 2020

Voorzitter:	Rients Bijlsma (1951)
Penningmeester:	Hanneke Heerema (1954)
Secretaris:	Klarissa Nienhuys (1948)
Leden:	Koen Breed (1978) Algemeen beleid Thorhold Souilljee (1977) Vernieuwde vleermuisopvang Judith Wieringa-Alta (1984) Contactpersoon vleermuizenopvang Adorp

De VWG is een stichting met een bestuur van zes personen.

De activiteiten van de werkgroep worden gedragen door ongeveer dertig vrijwilligers, variërend van beginners tot zeer ervaren vleermuisdeskundigen, met op de achtergrond een pool van ca. twintig professionele, d.w.z. als vleermuisonderzoeker werkzame deskundigen of anderszins ervaren deskundigen, die incidenteel over moeilijkere zaken willen meedenken. Van de vrijwilligers zijn er vijftien actief bij vleermuisinventarisaties middels batdetectors en vervoersmiddelen. Drie tot zes vrijwilligers zijn intensief betrokken bij zaken betreffende de Wet natuurbescherming en de uitvoering daarvan. Vijf tot acht vrijwilligers zijn betrokken bij voorlichtingsactiviteiten, public relations en het bedienen van sociale media.

Vrijwilligers ontvangen alleen een kilometervergoeding voor werkzaamheden zoals collectief het transport bij inventarisaties (carpoolen) om een bepaalde plaats te bereiken waar een gezamenlijke activiteit plaatsvindt of bij het inventariseren per auto ("auto-vleren"). Ook worden transportkosten vergoed om op een locatie activiteiten voor te bereiden, voorlichtingsspullen van en naar een kraam op een markt te brengen, en vergaderingen van het bestuur bij te wonen.

De stichting heeft geen werknemers in dienst

8. Het werven van gelden

Er zijn contracten tussen de Dierenbescherming met de huidige gemeenten Groningen en Midden-Groningen, volgens welke de Fûgelhelling ongeveer €7 per dier in de wildopvang ontvangt. De VWG spreekt de betrokken partijen erop aan dat als de vleermuisopvang effectief door een nieuwe vleermuisopvang in Groningen wordt gerealiseerd de kosten daarvoor ook aan die opvang zouden moeten worden vergoed.

De VWG heeft nu nog geen actief beleid om haar goodwill te verzilveren middels donaties van particulieren en bedrijven. De VWG zoekt daarom naar een uitbreiding van het aantal donateurs

en vrijwilligers, door bijvoorbeeld een "vrienden van.." op te richten. Om de voorgenomen beleidsdoelstellingen te realiseren zal deze vorm van structurele inkomstenverwerving op haalbaarheid (tijdsinzet bestuur) onderzocht worden.

De VWG zal zich ook actief gaan bewegen op het terrein van fondsenwerving. De stichting bereidt daarom lopende het kalenderjaar 2020 een aanvraag voor om door de Belastingdienst als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) erkend te worden, een officieel Goed Doel. Dit betekent dat de stichting dan bepaalde belastingvoordelen geniet, zoals de vrijstelling van erf- of schenkbelasting over erfenissen en schenkingen die de stichting ontvangt. Vanaf een bepaald bedrag kunnen donateurs hun gift van hun belasting aftrekken. Deze status verplicht de stichting om een administratie te voeren en een financieel verantwoord (online) beschikbaar te stellen.

9. Beheer en besteding van het vermogen

De stichting heeft een penningmeester voor het beheer van de financiën. Besluitvorming over het besteden van het vermogen vindt plaats middels een gedragen besluit door het stichtingsbestuur.